

NASIENRIGLYNE

EKSAMEN		NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT	
GRAAD	12		
DATUM	NOVEMBER 2024		
VAK	TOERISME		
VRAESTEL	1		
PUNTE TOTAAL	200		
TYD (URE)	3		
AANTAL BLADSYE	17		

SOUTH AFRICAN COMPREHENSIVE ASSESSMENT INSTITUTE
SUID-AFRIKAANSE KOMPREENSIEWE ASSESSERINGSINSTITUUT

ONDERWERPE IN DIE TOERISME KABV	AFKORTING
Toerismesektore	TS
Kaartwerk en Toerbeplanning	KTB
Toerismebesienswaardighede	TB
Volhoubare en Verantwoorderlike Toerisme	VVT
Plaaslike-, Streeks en Internasionale Toerisme	PSI
Kultuur- en Erfenistoerisme	KE
Buitelandse Valutaverhandeling	BVV
Kommunikasie en Kliëntediens	KK
Bemarking	B

BRONNELYS	
1	Topklas Toerisme Graad 12 Leerderboek
2	Suksesvolle Toerisme Graad 12 Leerderboek
3	Via Afrika Toerisme Graad 12 Leerderboek
4	https://www.paris2024.org/en/
5	https://www.britannica.com/place/Uluru-Ayers-Rock
6	https://www.whc.unesco.org/en/list/985/
7	www.tomsa.co.za
8	www.go2africa.com/african-travel-blog/sustainable-travel-our-best-eco-friendly-lodges-in-southern-africa
9	https://www.hindustantimes.com/cricket/india

AFDELING A: KORT VRAE

VRAAG 1

1.1.1	C	TS
1.1.2	D	PSI
1.1.3	B	VVT
1.1.4	A	TS
1.1.5	C	BVV
1.1.6	C	B
1.1.7	D	PSI
1.1.8	C	KTB
1.1.9	D	TB
1.1.10	B	BVV
1.1.11	B	KE
1.1.12	B	KTB
1.1.13	C	KTB
1.1.14	A	KK
1.1.15	D	VVT
1.1.16	B	TS
1.1.17	C	PSI
1.1.18	B	KTB
1.1.19	D	KTB
1.1.20	B	PSI

(10 x 1) = **[20]**

1.2.1	D	
1.2.2	B	
1.2.3	C	KE
1.2.4	A	
1.2.5	F	

(5 x 1) = **[5]**

1.3.1	Gedragkode	TS
1.3.2	Deursigtigheid	VTT
1.3.3	Sonpanele	VTT
1.3.4	Kernpligte	TS
1.3.5	21 dae	TS
		(5 x 1) = [5]
1.4.1	Klimaatsverandering	PSI
1.4.2	Politiese situasie	PSI
1.4.3	Wêreldgesondheids Organisasie	KTB
1.4.4	Internasionale Bestuurspermit	KTB
1.4.5	Rooi	KTB
		(5 x 1) = [5]
1.5.1	Vatikaanstad	
1.5.2	Leunende toring van Pisa	
1.5.3	Berlynse muur	TA
1.5.4	Kolosseum	
1.5.5	Venesië	
		(5 x 1) = [5]

TOTAAL AFDELING A: [40]

AFDELING B: KAARTWERK EN TOERBEPLANNING, BUITELANDSE VALUTA VERHANDELING

VRAAG 2

- 2.1 20:00 +√ 13ure= 33 – 24 = 09:00
 SA 09:00 +2
 Parys ? +1 +1(dst)√ = +2
 0 ure verskil KTB
 Hy sal **09:00**√ **op 21 Julie**√ in Parys arriveer (4)
- 2.2 Parys 19:00 +1
 NY ? -5 (albei se dst kanselleer mekaar uit)
 6 ure verskil KTB
 19:00 -√6√ = **13:00**√ (3)
- 2.3 Vlugvoosheid√ KTB
 Vlieg oor baie (2) tydsones / baie√ (2)
- 2.4 **TWEE reisdokumente:**
 - Paspoort√
 - Visum√ KTB
 - Vliegkaartjie (2)
 (enige TWEE)
- 2.5 **Veiligheid op Internasionale lughawe:**
 - Hou altyd jou bagasie waar jy dit kan sien√√
 - Moenie instem om 'n ander persoon se bagasie op te pas nie√√
 - Moenie vir vreemdelinge goed deur doeane dra nie√√
 - Moenie vir vreemdelinge vra om jou bagasie op te pas nie
 - Sluit jou bagasie met slotte / draai plastiek om
 - Reis met erkende vervoer vanaf die lughawe KTB
 (enige DRIE) (6)
- 2.6 a) Rooi kanaal√ KTB
 b) Dokters voorskrif / mediese sertifikaat / doktersbrief NIE kaart√ (2)
- 2.7 **Belastingvrye items:**
 - Sigarette√
 - Wyn / Sterk drank√
 - Sigare√
 - Parfuum
 - Luukse items soos horlosies / sonbrille / tegnologiese toestelle / boeke / aandenkings As hoeveelhede geskryf word moet dit reg is KTB(3)

2.8 **Universeel toeganklik:**

- Parkering vir gestremdes✓✓
 - Toilette vir gestremdes✓✓
 - Opritte vir rolstoele✓✓
 - Aanwysingsborde vir mense wat gehoorgestremd is
- (enige DRIE of soortgelyk)

KTB
3 x 2
=(6)

2.9 $13:30 + \sqrt{17\text{ure}} = 30:30 - 24 = 06:30$
 Parys $06:30 + 1 + 1(\text{dst}) = +2$
 Sydney? $+10$
 8 ure verskil
 $06:30 + \sqrt{8\text{ure}} = 14:30 \sqrt{31 \text{ Augustus}} \sqrt{}$

OF

Parys $13:30 + 1 + 1(\text{dst}) = +2$
 Sydney? $+10$
 8ure verskil
 $13:30 + \sqrt{8\text{ure}} = 21:30$
 $21:30 + 17\text{ure} \sqrt{=} 38:30 - 24 = 14:30 \sqrt{31 \text{ Augustus}} \sqrt{}$
 (indien antwoord korrek is – 5 punte)

KTB
(5)

2.10 **EEN rede hoekom jy moet weet van DST**

- Moet ingelig wees oor die korrekte aankomstyd✓✓
 - Reisiger het dalk afspraak by die bestemming en moet betyds wees
 - Moet moontlik iemand bel en moet weet hoe laat dit in die ander land is
 - Reisiger moet ingelig wees oor die regte tyd om te weet of winkels nog sal oop wees
 - Om nie laat te wees vir jou vlug nie
- (enige EEN rede vir TWEE punte)

KTB
(2)

[35]

VRAAG 3

- 3.1.1 Britse Pond Sterling[√] (nie net POND nie) BVV
 Die meeste Rand moet betaal word vir EEN Pond – R23.05 / hoogste (2)
 wisselkoers
- 3.1.2 $\$2\ 000 \times \sqrt{18.97} = \mathbf{R37\ 940.00}^{\sqrt{}}$ BVV
(3)
- 3.1.3 $R3\ 000 \times 8^{\sqrt{}} = R24\ 000 \div \sqrt{20.14} = \mathbf{\text{€}1\ 191.66}^{\sqrt{}}$ BVV
OF BVV
 $R3\ 000 \div \sqrt{20.14} = \text{€}148.95729 \times 8^{\sqrt{}} = \mathbf{\text{€}1\ 191.66}^{\sqrt{}}$ **of** $\mathbf{\text{€}1\ 191.69}$ (afgerond) (4)
- 3.1.4 **Faktore wat wisselkoerse beïnvloed:**
- Stakings[√]
 - Arbeidsonrus[√]
 - Beleggersvertroue
 - Ekonomiese resultate
 - BBP
 - Sterkte van ander geldeenhede
 - Konflik / oorlog / politieke situasies
 - Inflasiekoers
 - Rentekoers BVV
- (enige TWEE of soortgelyk) (2)
- 3.1.5 **Binnelandse toerisme styg:**
- Burgers het meer geld beskikbaar en reis meer^{√√} BVV
 - Brandstofpryse daal en laat toeriste meer gereeld reis (2)
- Binnelandse toerisme daal:**
- Burgers reis eerder oorsee en nie binnelands nie want hulle kry meer waarde vir die Rand en kan dit bekostig^{√√} (2)
- [15]**

TOTAAL AFDELING B: [50]

AFDELING C: TOERISME ATTRAKSIES; KULTUUR EN ERFENIS TOERISME, BEMARKING

VRAAG 4

4.1	VOLLE NAAM VAN IKOON	LAND	
4.1.1	Piramides van Giza ✓	Egipte✓	TA (5 x 2) = (10)
4.1.2	Groot muur van China✓	China✓	
4.1.3	Christus die Verlosser (Standbeeld)✓	Brazilië✓	
4.1.4	Swartwoud✓	Duitsland✓	
4.1.5	Sydney Operahuis✓	Australië✓	
4.2.1	Australië✓		TA (1)
4.2.2	<ul style="list-style-type: none"> • Kulturele toeris✓ • Ekotoeris✓ • Opvoedkundige toeris✓ • Godsdiensttoeris (enige DRIE)		TA (3)
4.2.3	Hoekom moet daar reëls wees: <ul style="list-style-type: none"> • Om die plek te beskerm teen beskadiging✓✓ • Sodat dit mooi skoon in die natuur kan wees • Sodat die ikoon bewaar kan word • Sodat dit mooi bly en toeriste dit sal besoek • Dit is heilig vir inheemse mense – moet gerespekteer word (Enige EEN vir TWEE punte)		TA (2)
4.2.4	EEN voordeel vir land se Toerisme Industrie: <ul style="list-style-type: none"> • Icoon is bekend en lok baie internasionale / binnelandse toeriste✓✓ • Meer toeriste bring meer inkomste vir die Toerisme industrie / ekonomiese groei • Help om die land se Toerisme te bemark deur die bekende en unieke ikoon (enige EEN vir TWEE punte)		TA (2)

4.2.5 **Universeel toeganklik:**

Ja✓

Gestremde mense kan rond beweeg om by die ikoon uit te kom✓

Gereelde toere na die ikoon

OF

Nee✓

In die woestyn en moeilik om daar uit te kom✓

TA

(2)

[20]

VRAAG 5

5.1

	VOLLE NAAM	TIPE TERREIN	PROVINSIE
5.1.1	Khomani Kulturele Landskap✓	Kultureel✓	Noordkaap✓
5.1.2	Vredefortkoepel✓	Natuurlik✓	Vrystaat✓
5.1.3	Barberton Makhonjwa Berglande / berge / Berglandskap✓	Natuurlik✓	Mpumalanga✓

KE

(3 x 3) = (9)

5.2.1 Lesotho KE
(1)

5.2.2 Kwazulu-Natal KE
(1)

5.2.3 iSimangaliso Vleilandpark / Sibhudi grotte KE
(1)

5.2.4 **Natuurlik:**

- Ongelooflike natuurskoon✓✓
 - Groot verskeidenheid habitate
 - Bedreigde spesies kom hier voor
- KE

Kultureel:

- Grootste aantal rotskuns in Afrika, suid van Sahara✓✓
- (2 x 2) = (4)

5.2.5 **Belangrikheid van San rotskuns:**

- Wys hoe San mense geleef het✓✓
- Oudste vorm van kuns / kreatiwiteit
- Gee perspektief op die lewe en oortuiging van ons voorvaders

Redes waarom dit bewaar moet word:

- Verteenwoordig SA se ou verlede✓✓
 - As dit beskadig word, is dit vir altyd verlore
 - Moet bewaar word vir toekomstige geslagte
 - Is deel van ons land se geskiedenis
- KE

(2 x 2) = (4)

[20]

VRAAG 6

6.1.1 SA Toerisme✓ B
(1)

6.1.2 **Teikenmark:**

Die spesifieke mense wat in die produk sal belangstel✓✓
Die groep mense wat die produk sal wil koop B
(enige EEN vir TWEE punte) (2)

6.1.3 **Stappe van TOMSA insameling**

1. Alle toerisme diensverskaffers hef 1% heffing√ op dienste wat deur kliënte gekoop word
 2. Die TBCSA√ samel al die 1% heffings in vanaf die diensverskaffers
 3. Die TBCSA gee dan die geld aan SA Toerisme√ waarmee hulle Suid-Afrika kan bemark. B
(3)
- 6.1.4 ITB√ B
Wêreld Toerisme mark (WTM)√ (2)
- 6.1.5 **Unieke redes om SA te besoek**
- Sonnige klimaat
 - Waarde vir geld / swak Rand / bekostigbaar
 - Natuurskoon
 - Wildlewe
 - Avontuur aktiwiteite / atraksies
 - Kulturele diversiteit / verskeidenheid kulture / ryk geskiedenis B
- (enige TWEE of soortgelyk) (2)
- [10]**

TOTAAL AFDELING C: [50]

AFDELING D: VOLHOUBARE EN VERANTWOORDELIKE TOERISME, TOERISME SEKTORE

VRAAG 7

- 7.1.1 Kok / sjef / chef
- 7.1.2 Vlieënier / Pilot TS
- 7.1.3 Wildbewaarder / ranger / veldgids (3 x 1) = (3)
- 7.2.1 Ja√
Skryfbehoeftes het almal logo op√
Die naam van die besigheid verskyn op die skryfbehoeftes√
Kleur van die skryfbehoeftes lyk professioneel TS
(enige TWEE redes) (3)

7.2.2 DRIE faktore van professionele instelling: (behalwe Skryfbehoeftes):

- Naam van die instelling
 - Logo
 - Slagspreuk
 - Fisiese voorkoms
 - Webwerwe / sosiale media
 - Brosjures
 - Getuigskrifte en toekennings
 - Omgewingsbewustheid
 - Kliëntediensbeleid
 - Werknemervoor-koms
- (enige DRIE) TS
(3)

7.3.1 Nee✓

- Verwag dat werknemer oortyd moet werk TS
- Sonder ekstra betaling ✓ (3)
- Verskaf nie vervoer vir werknemers wat laat moet huistoe gaan nie

7.3.2 45 ure per week✓

TS
(1)

7.3.3 Ja✓

Die Wet op Basiese Diensvoorwaardes beskerm werknemers se regte ✓
 Sy kan die Wet op Basiese Diensvoorwaardes gebruik om met die
 Hotelbestuur te gaan praat oor oortyd betaling.
 (enige EEN of soortgelyk)

TS
(2)

[15]

VRAAG 8

8.1.1 Teen stropings eenhede:

- Mense wat opgelei is om stropers te vang ✓✓ (help om diere te beskerm) VVT
 - Soldate wat die diere beskerm teen onwettige jag (2)
- (enige EEN vir TWEE punte – of soortgelyk)

8.1.2 DRIE voorbeelde van Omgewingspilaar:

- 90% sonkrag ✓
- Eko vriendelike boumateriaal ✓ VTT
- Teen stropings eenhede ✓ (3)

EEN voorbeeld van Ekonomiese pilaar:

- Indiensneming van plaaslike gidse ✓ (1)

EEN voorbeeld van Maatskaplike pilaar:

- Gratis kookskool vir plaaslike inwoners√ (1)
 - 8.1.3 Gratis kookskool vir plaaslike inwoners√√ VTT
Indiensneming van plaaslike gidse (2)
 - 8.1.4 **Gedragkode:**
 - Moenie rommelstrooi nie
 - Moet niks uit die natuurlike omgewing verwyder nie
 - Moenie diere voer nie
 - Moenie te veel geraas maak nie – dit skrik diere af
 - Moenie natuurlike hulpbronne soos water mors nie
 (enige DRIE of soortgelyk) VTT (3)
 - 8.1.5 **Slagspreuk vir Singita Lebombo:**
 - Moet pas by 'n wildreservaat
 - Moet pas by volhoubaarheid
 - Kort en kragtig wees
 VTT (3)
- [15]

TOTAAL AFDELING D: [30]

AFDELING E: PLAASLIKE, STREEK- EN INTERNASIONALE TOERISME, KOMMUNIKASIE EN KLIËNTEDIENS

VRAAG 9

- 9.1.1 Ja√ PSI
"Krieket is die sport in die wêreld wat die tweede meeste gekyk word"√ (2)
- 9.1.2 **TWEE voordele vir Indië se Toerismesektor:**
 - Styging in aantal internasionale besoekers
 - Styging in binnelandse reise as mense na ander stede reis om wedstryde te gaan kyk
 - Meer besoekers lei tot styging van inkomste
 - Gratis bemerking deur die media
 - Opgradering van infrastruktuur
 - BBP verbeter
 (enige TWEE of soortgelyk) PSI (2)
- 9.1.3 **Vermenigvuldigingseffek:**
 - Internasionale toeriste kom die land binne met hul geldeenheid. √√

- Geld word spandeer in die land en verskillende sektore vind daarby baat
 - 'n Internasionale toeris spandeer geld aan akkommodasie, waarna die werkers weer betaal word.
- (Leerder kan sy eie voorbeeld of soortgelyk soos hierbo gebruik)

PSI
(2)

9.1.4 **Plaaslike inwoners: (moet in tabel of duidelike onderskeid wees)**

VOORDEEL	NADEEL
<ul style="list-style-type: none"> • Werkskepping√ • Vaardigheidsontwikkeling • Kultuur word ten toon gestel • Kan inkomste verdien (entrepreneurskap) • Voel deel van die gebeurtenis 	<ul style="list-style-type: none"> • Kultuurskok√ • Alle mense respekteer nie plaaslike kulture nie • Sekere mense word by voordele uitgesluit • Prys verhoog • Toename in misdaad

(EEN voordeel en EEN nadeel)

PSI
(2)

9.1.5 Ja√

- Een van beste lande in krieket√ / Groot op krieket
- Het goeie stadions / infrastruktuur
- Ondersteuners is mal oor krieket – sal alle spanne ondersteun

Nee√

- Indië is nie 'n eerste wêreldland nie√
- Het nie die nodige infrastruktuur nie
- Het nie plek vir al die besoekers nie

(Leerder se eie opinie en motivering)

PSI
(2)

9.2.1 **DRIE natuurrampe:**

- Vulkaniese uitbarstings√
- Vloede√
- Veldbrande
- Orkane√

PSI
(3)

9.2.2 **DRIE negatiewe gevolg op plaaslike mense:**

- Verloor hul lewens / geliefdes
- Werkloosheid – werksplekke is verwoes
- Huise is verwoes – haweloos
- Moontlik geen elektrisiteit nie
- Skoon water is moeilik bekombaar
- Paaie is verwoes – kan nie by winkels uitkom nie
- Nie voorraad / winkel is verwoes

PSI
(3)

(enige DRIE of soortgelyk)

9.2.3 a) Binnelandse toerisme:

- Infrastruktuur soos paaie verwoes en mense kan nie reis nie✓✓ PSI
- Inkomste moet gebruik word vir herstelwerk
- Attraksies is verwoes en kan nie besoek word nie (2)

b) Internasionale toerisme

- Attraksies is verwoes – mense moet vakansies kanselleer✓✓
- Lughawens kan dalk ook verwoes wees – vlugte word gekanselleer
- Akkommodasie plekke is beskadig

(EEN vir TWEE punte by elkeen) (2)

9.3.1 2019✓ PSI
(1)

9.3.2 **TWEE lugmarkte:**

- Engeland✓
 - VSA✓
 - Frankryk
 - Duitsland
 - Afrika lande wat na SA vlieg bv. Egipte
- (enige TWEE land wat na SA toe moet vlieg)
- PSI
(2)

9.3.3 Covid pandemie / grense was gesluit✓

PSI
(1)

9.3.4 $7.3 \div 18.6 \times 100 = 39.2\%$ ✓✓
(TWEE of NUL punte)

PSI
(2)

[26]

VRAAG 10

10.1.1 Opvolg-oproep[√] / telefonies

KK
(1)

10.1.2

VOORDEEL	NADEEL
<ul style="list-style-type: none"> • Baie persoonlik[√] • Kliënt voel belangrik • Kan baie inligting insamel • Kry dadelik terugvoer 	<ul style="list-style-type: none"> • Tydrowend[√] • Klein aantal terugvoer • Kliënte antwoord nie altyd vreemde nommers nie • Kliënt kan dalk nie eerlik wees nie

(EEN voordeel en EEN nadeel)

KK
(2)

10.1.3 **EEN terugvoermetode: (behalwe Opvolgoproep)**

- Opnames / survey[√]
- Terugvoerkaart
- Vraelys
- SMS boodskappe
- Webgebaseerde reaksies

KK
(1)

[4]

TOTAAL AFDELING E: [30]

GROOT TOTAAL: [200]